

> realitat, la qüestió espacial ha estat present en la creació artística des dels inicis i amb més intensitat a partir de les avantguardes de principis del segle XX: la teoria de la relativitat d'Einstein, les troballes entorn de l'àtom, tot això va portar a plantejar els problemes de la representació: és un objecte la massa que veiem o la suma de les partícules que es mouen a l'espai? Una cosa que l'exposició deixa clara des de la primera sala és que "l'espai plàstic no és mai un sol lloc, sinó la compressió de molts, de les relacions que s'estableixen entre ells", tal com s'afirma al catàleg. Així, les escultures proteïques d'Eduardo Chillida (1924-2002) o Jorge Oteiza (1908-2003) ofereixen el contrapunt a les *Peces d'estudi*, amb què l'alemanya Eva Hesse (1936-1970) va transformar l'escultura amb la utilització de materials com estopeta, cinta adhesiva o làtex, i els enregistraments d'intervencions arquitectòniques de Gordon Matta-Clark (1943-1978).

L'exposició avança al ritme de les xarxes i estructures que globalitzen i envolten el món i que plantegen noves interrogacions. En aquest sentit criden especialment l'atenció les peces *Drets aeris*, els meteorits que l'artista polonesa Agnieszka Kurant (1978) deixa en

Motherwell deixa un rectangle al seu llenç per simbolitzar com la pintura ha estat una finestra al món

suspensió per reivindicar el valor artístic de l'aire. Les nocions d'espai buit i de desplaçament inspiren les 24 esferes de 30 centímetres de diàmetre que formen el cercle *La lluna que respira* del danès Olafur Eliasson (1967), que reflecteixen i multipliquen l'espai, mentre que en una altra sala el *Cercle de Bilbao* del britànic Richard Long (1945) il·lustra l'afirmació de Heidegger que "les coses mateixes són els llocs i que no es limiten a pertànyer a un lloc": un enorme cercle fet de fragments de pissarra remet a un enclavament ritual realitzat per una comunitat invisible.

Parlar d'espais també és parlar dels seus límits; l'*Estudi fenici vermell* de l'expressionista Robert Motherwell (1915-1991) deixa al llenç un petit requadre que simbolitza la funció de la pintura com a finestra al món, i el més recent Peter Halley (Estats Units, 1943) fa dels seus quadres cel·les en les quals s'enclou l'obsessió de la modernitat per la geometria. Una asèpsia com la que movia Hal 9000 a ritme de vals. Encara que l'ordinador estigués tancat al seu espai. |

L'art i l'espai

COMISSARI: MANUEL CIRAUQUI. MUSEU GUGGENHEIM, BILBAO. WWW.GUGGENHEIM-BILBAO.ES. FINS AL 15 D'ABRIL

Recuperació La Fundació Suñol dedica una exposició a una figura imprescindible en la dinamització de la cultura i l'art durant diverses dècades, pioner a introduir el videoart al nostre país

Vijande. un galerista mític

Andy Warhol i Fernando Vijande a l'exposició 'Pistoles, ganivets i creus', a la Galeria Vijande. Luis Pérez Minguez, Madrid 1983

SÒNIA HERNÁNDEZ

De vegades la història *construeix* les persones i en altres ocasions les persones *construeixen* la història. En el cas del mític galerista Fernando Vijande (Barcelona, 1930-Madrid, 1986) és difícil dilucidar a quin grup dels dos pertany: i això ja significa molt. Fill d'un enginyer català i d'una representant de l'alta societat belga, culte i inquiet pel que passava a l'estranger –un territori llegendari encara per als espanyols de principis dels setanta–, va tenir la intuïció de transformar amb la seva sòcia Gloria Kirby una botiga d'antiguitats en la galeria d'art Vandrés. En un temps de ruptura i d'agitació social, l'espai de Vijande va esdevenir, tal com se li recorda, un motor de modernització de la cultura i l'art madrilenys i espanyols.

La història d'aquesta galeria, que va durar fins al 1980, així com la Vijande, que va obrir posteriorment amb el seu cognom i que existiria fins al 1989, poden narrar-se amb un seguit de fites, tals com la primera projecció de videoart en una galeria espanyola, a càrrec d'Antoni Muntadas (1971); la censura retirant obres de l'exposició *Eros i l'art actual* (1971), que no va fer sinó augmentar la popularitat de l'espai; la mostra i visita d'Andy Warhol (1983); o la col·lectiva que va organitzar al Guggenheim de Nova York, *New images from Spain* (1980), per presentar internacio-

nalment els seus artistes espanyols. Tots aquests moments es recreen a l'exposició de la Fundació Suñol, amb la qual es deixa testimoni d'una època apassionant i apassionada de l'art espanyol, però també de la relació entre Vijande i Josep Suñol, convertida en paradigma dels rols de col·leccionista i galerista.

Assegura la crítica i comissària Maria Escríbano que Vijande "estava més boig que els seus artistes", als quals pagava un sou, possibilitant així el desenvolupament d'algunes de les carreres més destacades d'aquest país en les últimes dècades del segle XX. La mostra re-

corre els anys de la galeria a través d'uns cinquanta creadors, com ara Luis Gordillo, Joan Miró, Muntadas, Arranz-Bravo, Robert Llimós, José Luis Alexanco, Darío Villalba, Sergi Aguilar, Carmen Calvo, Joan Hernández-Piñan, Albert Ràfols Casamada, Zush, Nino Longobardi o Robert Mapplethorpe. Obres i retalls de premsa donen forma a la personalitat d'un galerista i a la història d'un país. |

Fernando Vijande. Retrat: 1971-1987

COMISSARI: FUNDACIÓ SUÑOL I JOSÉ LUIS ALEXANCO. FUNDACIÓ SUÑOL, BARCELONA. WWW.FUNDACIOSUÑOL.ORG. FINS AL 7 D'ABRIL

Entrada de la galeria Vijande, Madrid, 1982